

# Redactioneel

## 1290 | Thema: Seksueel misbruik

In het themanummer "Klein leed?" eerder dit jaar stond<sup>1</sup> – naar aanleiding van het WAA-congres in november 2013 – letsel bij kinderen centraal. Leed bij (kleine) kinderen is allerminst klein leed. In het redactioneel bij dat themanummer werd deze aflevering over seksueel misbruik al aangekondigd met de opmerking dat één van de ernstigste vormen van "klein leed" seksueel misbruik is. Dat seksueel misbruik van kinderen is van alle tijden; niet alleen in gezinsverband, maar ook in bijvoorbeeld kerkverband of bij instellingen van jeugdzorg en kinderopvang.

Recent heeft de Hoge Raad het oordeel van de strafrechter in stand gelaten waarbij Robert M. werd veroordeeld tot ruim 18 jaar gevangenisstraf en TBS voor het ernstige misbruik van tientallen kinderen in zijn functie van medewerker van kinderdagverblijf het Hofnarretje in Amsterdam.<sup>2</sup>

In dit themanummer over seksueel misbruik komt in een aantal artikelen het seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke kerk aan de orde waarvoor in de achterliggende jaren veel aandacht is geweest. Die aandacht was er in het bijzonder rond het verschijnen van het eindrapport van de Commissie Deetman eind 2011 over het seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke kerk in de periode 1945-2010.<sup>3</sup>

In het jaar daarop verscheen op 8 oktober 2012 het onderzoeksrapportrapport van de Commissie Samson onder de titel "Omringd door zorg, toch niet veilig". De Commissie Samson deed onderzoek naar seksueel misbruik van minderjarigen die onder verantwoordelijkheid van de overheid in instellingen en pleeggezinnen zijn geplaatst. Ruim 800 mensen deden bij de Commissie melding van seksueel misbruik. De schokkende bevindingen van de Commissie Samson waren voor de overheid aanleiding om excuses aan te bieden aan de slachtoffers en hen de mogelijkheid te bieden een financiële tegemoetkoming te verkrijgen.

Voor de slachtoffers van seksueel misbruik in instellingen en pleeggezinnen zijn per 1 september 2013 twee bijzondere regelingen in werking getreden, de regeling *Statuut Afhandeling Civiele vorderingen schadevergoe-*

*ding* en de *Tijdelijke regeling tegemoetkoming seksueel misbruik*.<sup>4</sup> De uitvoering van beide regelingen is in handen van het Schadefonds Gewelddsmisdrijven. Vanaf 1 september 2013 worden de aanvragen inhoudelijk behandeld bij het Schadefonds door een speciaal ingestelde commissie.

De regeling van het Statuut lijkt sterk op de regeling zoals die geldt voor slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. De regeling is gebaseerd op mogelijke aansprakelijkheid van een instelling of van de overheid. Bij toewijzing van de aanvraag zal de commissie ook de hoogte van de uitkering bepalen. Dit wordt bepaald aan de hand van bepaalde tegemoetkomingscategorieën. Er kan maximaal € 100.000,- worden toegevoegd.

Het misbruik dient aannemelijk te worden gemaakt. Hiervoor geldt een minder zware bewijslast dan bij een civiele vordering tot schadevergoeding. In de regeling is opgenomen dat er geen beroep op verjaring kan worden gedaan. Er hoeft wat de schade betreft, geen causaal verband te worden aangetoond tussen het seksueel misbruik en de schade, tenzij de 'hoogste' categorie van toepassing is. Tegen een afwijzing van de aanvraag staat geen beroep open.

Voor slachtoffers die niemand kunnen (of willen) aanspreken is er de Tijdelijke regeling tegemoetkoming seksueel misbruik. Dit is te beschouwen als een vangnetregeling. Na indiening van het aanvraagformulier (voorzien van steunbewijs) zal de Commissie een beslissing nemen. Voor de hoogte van de uitkeringen zal aansluiting worden gezocht bij de uitkeringen die de afgelopen jaren op grond van de Wet Schadefonds Gewelddsmisdrijven voor andere zaken van seksueel misbruik zijn toegekend. Dit zijn vaste bedragen, variërend van € 1.000,- tot € 35.000,-. Bij deze regeling kan een slachtoffer, indien hij het niet eens is met de beslissing van de Commissie, in bezwaar en in beroep.

Uiteraard wordt er ook in civiele procedures geprobeerd schade wegens seksueel misbruik te verhalen. Een voorbeeld daarvan is het arrest van het Hof Den Bosch van 8 januari 2013.<sup>5</sup> Het ging in deze casus om een man die in zijn jeugd, vanaf zijn 7<sup>e</sup> gedurende bijna 10 jaren, sek-

<sup>1</sup> L&S 2014/1.

<sup>2</sup> HR 16 september 2014; ECLI:NL:HR:2014:2668

<sup>3</sup> Zie [www.onderzoekkrk.nl](http://www.onderzoekkrk.nl)

<sup>4</sup> Zie [www.commissiesamson.nl](http://www.commissiesamson.nl); [www.schadefonds.nl](http://www.schadefonds.nl); [www.stichtingskip.nl](http://www.stichtingskip.nl)

sueel was misbruikt door een zestien jaar oudere man, die vrijwilliger was op de basisschool van het kind. Het slachtoffer kreeg zijn schade echter niet volledig vergoed, maar slechts voor 80% omdat het slachtoffer te maken had met een zeer moeilijke thuissituatie.<sup>6</sup> Dat is opvallend. Het is algemeen bekend dat kinderen die in hun gezin verwaarloosd worden een grotere kans hebben om seksueel misbruikt te worden dan kinderen die in een sterke en veilige gezinssituatie opgroeien. Dit blijkt ook uit het rapport Seksueel Misbruik van kinderen in pleegzorg dat is opgesteld in opdracht van de eerder genoemde Commissie Samson:<sup>7</sup>

“Het is namelijk bekend dat kinderen die slachtoffer zijn van seksueel misbruik (bv. in hun gezin van oorsprong) grote kans lopen later opnieuw slachtoffer te worden van seksueel geweld, ook wanneer ze uit huis werden geplaatst en opgroeien in een tehuis of pleeggezin. Dit komt onder andere omdat vele van deze kinderen door de misbruikervaringen geleerd hebben dat misbruik ‘erbij hoort’ in de relatie met (mannelijke) verzorgers, ze affectie met seks gaan verwarren en verzorgend of affectief gedrag van (mannelijke) volwassenen verkeerd gaan ‘lezen’.”

In de onderhavige zaak had de dader een vertrouwensband met het slachtoffer opgebouwd doordat deze vanaf zevenjarige leeftijd bij hem terecht kon met zijn problemen met zijn ouders en bijzondere aandacht van de dader kreeg. Het opbouwen van een vertrouwensband met een kind met het oogmerk om het kind te misbruiken staat bekend als “grooming” en het ligt voor de hand dat kinderen uit een zwakke gezinssituatie daar eerder vat-

baar voor zijn. Het is dan niet terecht dat de “groomer” niet alle schade van het kind hoeft te vergoeden omdat het kind problemen heeft, dat is nu juist waar de “groomer” van heeft geprofiteerd.

Overigens is deze uitspraak ook moeilijk te plaatsen in de predispositieleer. Bij de bepaling van de schade kan een predispositie (zeer moeilijke thuissituatie) aanleiding zijn voor bijvoorbeeld een beperking in looptijd van de schade indien duidelijk is dat ook zonder het seksueel misbruik deze schade (op enig moment) zou zijn ontstaan. In het arrest lees ik echter geen argumenten die tot die conclusie kunnen leiden. Een verhoogde kwetsbaarheid van een kind in een bepaalde fase van zijn (jeugdige) leven, betekent niet dat dat op latere leeftijd tot – bijvoorbeeld – verlies arbeidsvermogen leidt, zeker niet nu uit het arrest blijkt dat de familieverhoudingen op enig moment weer enigszins waren gestabiliseerd. Ernstig seksueel misbruik gedurende een periode van bijna 10 jaar dat is aangevangen op de leeftijd van 7 jaar is van geheel andere orde en volledige vergoeding van schade had dan ook meer voor de hand gelegen.

In dit themanummer is er niet alleen aandacht over de situatie in Nederland. In een tweetal zeer lezenswaardige artikelen komt ook de schadeafwikkeling van slachtoffers van seksueel misbruik in België en Australië aan de orde.

*John Roth*

## Mededeling van de redactie

Drs.ing. R.I. Teulings en mr.dr. Y.R.K. Waterman hebben zich na meer dan tien jaar teruggetrokken uit de redactie. De redactie dankt hen voor hun mooie bijdragen aan ons tijdschrift en hun inzet in de redactie.

*John Roth*

<sup>5</sup> ECLI:NL:GHSHE:2013:BY8207, zie voor het eindarrest: ECLI:NL:GHSHE:2014:808.

<sup>6</sup> Er wordt in het arrest gesproken over “enige lichamelijke mishandeling en affectieve verwaarlozing”.

<sup>7</sup> Prof.dr. H. Grietens (RUG), Seksueel misbruik van kinderen in pleegzorg, Rapport bij deelonderzoek 4: Aard en omvang van seksueel misbruik in de pleegzorg en de reactie op signalen (periode 1945-2007), p. 17.